

Een boekje open over Jakobskruid.

Intro en module 1 en 2

Module 3 Herkennen Jakobskruid, tips voor in het veld is een losse module en apart te downloaden.

Foto@Esther Hegt Jakobskruid {*Jacobaea vulgaris*}

in samenwerking met [BOKT](#) en [Jakobskruid Blog](#)

maart 2021 door Esther Hegt

In samenwerking met BOKT, het grootste paardenforum van Nederland, heb ik een klein boekje geschreven over Jakobskruid met de volgende onderwerpen:

Ieder jaar zijn er weer veel vragen over Jakobskruid {*Jacobaea Vulgaris*}. Samen met Jenny Pit, Lid Nieuwsredactie van Bokt, is toen het idee geboren om een klein zakboekje te maken voor de paardenhouder met korte uitleg waar de plant graag groeit, wat je er aan zou kunnen doen in het weiland en enige tips om de plant te herkennen in het veld. Het boekje zal met korte delen verschijnen en bij de laatste module zal het hele boekje gedownload kunnen worden in 1 PDF.

Jakobskruid {*Jacobaea Vulgaris*} is een inheemse tweejarige plant. In het eerste jaar groeien de rozetten. Deze zijn het hele jaar door te vinden. Jakobskruid bloeit meestal in

het tweede jaar (Juni tot Oktober) Jakobskruid bevat onder andere pyrrolizidine alkaloiden, {hierna afgekort als PA's} deze zijn giftig bij inname. Wereldwijd zijn er zo'n 6000 plantensoorten die PA's bevatten. In Nederland bijvoorbeeld Gewone smeerwortel {*Symphytum officinale*}, Groot Hoefblad {*Petasites hybridus*}, Klein Hoefblad {*Tussilago farfara*} en Slangenkruid {*Echium vulgare*} en er zullen er nog veel meer zijn. Maar buiten PA bevattende planten zijn er natuurlijk nog veel meer giftige planten en stoffen.

Het is vooral door de berichtgeving in verschillende media dat Jakobskruid de bekendste is en waar mensen het meest bang voor zijn. Maar met wat kennis over de plant kun je er zelf in de wei wel iets aan doen. Ik hoop met een paar korte modules bij te dragen aan inzicht in, de ook ecologisch, belangrijke plant, maar liever niet in de wei en zeker niet in hooi.

Foto@Esther Hegt rozet Jakobskruid

Module 1} Jakobskruid, een boodschap van de bodem.

1.1 } Graasdruk, overbegrazing, droogte.

1.2} Zaadbanken en zaadverspreiding.

Foto@Esther Hegt Zaadpluis Jakobskruiskruid

Module 2 } Bestrijding

2.1;} Is uitsteken een goed idee?

2.2 } Is knippen een goed idee?

2.3 | Is Chemisch bestrijden een goed idee?

3.4 } Mulchen, altijd een goed idee.

Module 3 } Herkennen van Jakobskruiskruid, wat tips voor in het veld.

Lintbloemen buisbloemen,

Melksap of niet

Planten apps en waarneemforum.

Downloads : Boekje open over Jakobskruid.

Morgen volgt module 1, de week erop module 2 en de week daarop module 3.

in samenwerking met [BOKT](#) en [Jakobskruid Blog](#)

Maart 2021 Door Esther Hegt

Module 1

Jakobskruid, een boodschap van de bodem.

Een plant die in zijn natuurlijke omgeving groeit heeft te maken met een groot aantal biotische en abiotische factoren. Biotische factoren hebben te maken met levende organismen, zoals bacteriën, schimmels, dieren, en andere planten in de naaste omgeving. Abiotische factoren zijn gerelateerd aan de niet-levende natuur, zoals klimaat, weer, waterkwaliteit, en bodem. Of iets nu een kamerplant, een tuinplant, of een wilde plant is, alle plantensoorten hebben voorwaarden nodig om zich thuis te voelen, binnen in een pot, of buiten in een berm, een bos, een tuin of wei. Buiten het feit dat veel kamerplanten en tuinplanten giftig zijn kun je ze in de wei ook zien als ongewenste planten. In de wei wil je verschillende grassen voor paarden.

Foto@Jeanette Essink Zebrarupsen { *Tyria Jacobaeae* }

Jakobskruiskruid wil je, omdat het een giftige plant is, liever niet in de wei. Maar het is wel een inheemse en ecologisch waardevolle plant die in de Nederlandse natuur hoort. Zo'n [150 insectensoorten](#) maken gebruik van Jakobskruiskruid, waaronder veel bijen, zweefvliegen en vlinders. Het gaat echt niet alleen om de sint-jacobsvlinder.

1.1 Graasdruk

Jakobskruiskruid heeft een plekje nodig waar de originele vegetatie is verdwenen, dat kan bijvoorbeeld gebeuren door een konijnenhol, een molshoop, spelende paarden en/of overbegrazing, de manier van grazen van een paard is ook een factor van belang, zij grazen het gras kort af. Ook droogte kan een rol spelen. In droge zomers groeit en herstelt de grasmat minder goed. Bodemvruchtbaarheid is van belang, snel roteren is ook een goede optie zodat het gras zich kan herstellen voordat het echt te kort is. Open plekjes zorgen ook dat de grond sneller uitdroogt en er is een risico voor zandkoliek. Hoe korter het gras, hoe korter de wortels van dat gras en er wordt dan ook weer minder vocht vastgehouden in de bodem. Dat zijn allemaal omstandigheden waarin o.a. Jakobskruiskruid zich thuis voelt.

Foto@ Sunny Hegt Bodemverstoring in kort gras.

Om de plant uit de wei te weren is het dus belangrijk om zo goed mogelijk rekening te houden met deze factoren. In de volgende module, volgende week ga ik wat dieper in op de verschillende methoden die er gebruikt worden bij bestrijding.

1.2 Zaadverspreiding, wind, ondergrondse zaadbank, dieren.

Jakobskruiskruid is een plant die van oudsher in Nederland voorkomt en verspreid zich door wind, maar er is ook een ondergrondse zaadbank. Zijn er dan omstandigheden waardoor de bodem, om wat voor reden, wat verstoord raakt dan kunnen deze zaden aan de oppervlakte komen en krijgen ze de kans om te kiemen. De zaden hebben licht nodig om te kunnen kiemen.

Bij de verspreiding van zaden zijn er verschillende mogelijkheden. Zaden kunnen bijvoorbeeld in de vacht van dieren blijven plakken, maar onze schoenen, treinen en auto's zijn ook goede zaadverspreiders, ook al denk je daar niet zo heel snel aan. We weten dat een Jakobskruiskruidplant veel zaden kan produceren en dat een fractie van deze zaden een flinke afstand af kan leggen door de wind, maar de meeste zaden komen niet verder dan een meter of 5.

Ongeacht of de reden de wind, zaadbank, dieren of verkeer is. Het is de omstandigheid die telt. Het is een boodschap van de bodem.

Foto@ Esther Doornbos Paardenbloempluis

Module 2. Bestrijding

in samenwerking met [BOKT](#) en [Jakobskruiskruid Blog](#)

maart 2021 door Esther Hegt

Een boekje open over Jakobskruiskruid; Bestrijding.

- 2.1 } Is uitsteken een goed idee?
- 2.2 } Is knippen een goed idee?
- 2.3 } Is Chemisch bestrijden een goed idee?
- 2.4 } Mulchen, altijd een goed idee.

Veel paardenweides worden alleen gebruikt om paarden te huisvesten. Toch mag dat niet betekenen dat je een paardenweide niet hoeft te onderhouden, op dat punt is er veel winst te behalen. In de vorige module hebben we het al gehad over graasdruk en manieren van verspreiden. Omdat paarden meestal om de Kruiskruidplanten heen eten, worden de concurrerende planten door het grazende paard ook nog eens netjes uitgeschakeld. In deze module hebben we het over methoden die gebruikt worden bij bestrijden van Jakobskruiskruid in de wei.

2.1 } Is uitsteken een goed idee?

Foto@Esther Hegt wortels Jakobskruiskruid, met afgebroken stukjes.

Het is niet eenvoudig om de plant te bestrijden door hem handmatig te verwijderen. Vaak wordt er een riek, ragfork of wat dan ook gebruikt om de planten uit te steken, in de veronderstelling dat alle wortels wel mee zullen komen. Op de foto zie je dat dat vrijwel onmogelijk is, er blijft altijd wel wat achter in de bodem. Uit kleine stukjes achtergebleven wortel kunnen er weer nieuwe planten groeien. Er is zelfs een Engels gezegde :

“The Great Rural Tradition:

Pull / Dig up ragwort, leave root fragments that grow into new plants, blame neighbours / Highway Authority / Railway, come back

next year and do the same again, blame neighbours / Highway Authority / Railway.”

Bill Ellson

Foto@Esther Hegt Zaden rondom Jakobskruiskruid, dichtbij de moederplant.

Handmatig verwijderen is over het algemeen alleen efficiënt bij zaailingen en rozetten, grotere planten zijn vaak te diep geworteld. Nadeel is het overnieuw verstoren van de grond en maakt het hiermee ook mogelijk eerder begraven zaad naar de oppervlakte te brengen, waardoor het in een gunstiger positie komt om ook te ontkiemen. Dat Engelse gezegde klopt dus wel aardig.

In het hoofdstukje mulchen zie je wat je daar aan kunt proberen te doen.

2.2 } Is knippen een goed idee?

Knippen is een methode met als voordeel dat je de bodem niet verstoort. Maar Jakobskruiskruid geeft zich echt niet zomaar gewonnen, de plant beschikt over een enorm goed herstelvermogen. Jakobskruiskruid groeit snel terug na het snijden of maaien, vaak binnen een paar weken. Vaak komen er meerdere planten voor in de plaats.

Foto@Esther Hegt 7 juli

Foto@Esther Hegt 28 juli

2.3 | Is Chemisch bestrijden een goed idee?

Ook het gebruik van herbiciden ter bestrijding van Jakobskruid geeft geen gegarandeerd succes. Er is geen herbicide die in een keer alle kruiskruid aanpakt. De middelen die men gebruikt worden opgenomen door de bladeren en zo getransporteerd naar alle delen van de plant, omdat kruiskruiden een best groot volume kunnen hebben kan dat even duren. Belangrijk is dat de planten niet onder stress staan (bijv. droogte of extreme temperaturen) het beste is om te spuiten als de plant actief groeit, dus bij goede weersomstandigheden. Spuiten is niet goed voor insecten en bodemleven. Spuiten met herbicide kan het beste gebeuren als het nog zaailingen of rozetten zijn. Spuiten heeft veel minder effect op volwassen planten.

2.4 } Mulchen, altijd een goed idee.

Mulchen is het bedekken van de kale grond met organisch materiaal, bijvoorbeeld oud hooi vermengd met wat mest. In oud hooi kan graszaad zitten, en/of gebruik ook tegelijkertijd geschikt graszaad.

We weten inmiddels wat er gebeurt als je planten uitsteekt, wortelrestjes, zaadbank enzovoort. Daar kan mulchen echt een hele goede oplossing bij zijn. Mulchen heeft nog veel meer voordelen, omdat de bodem niet van kale plekken houdt, lost de natuur dat op door bijvoorbeeld Jakobskruid de kans te geven, of veel boterbloem, zuring noem ze maar op, zo repareert de natuur de eigen zode. Ook is bekend dat als je bijvoorbeeld helemaal niets doet er bacteriën en schimmels in de grond hun werk gaan doen en de grond op den duur ongeschikt maken voor planten zoals Jakobskruid, er treedt dan een soort van aardappelmoetheid op, die de grond ongeschikt maakt voor Jakobskruid. Mulchen is een win-win. Jakobskruidzaden krijgen geen licht en de mulchlaag beschermt en voedt de open zode. Graszaad kiemt juist wel als het wat onder de oppervlakte ligt.

Als voorbeeld van mulchen heb ik foto's van extreme droogte uit Australië en foto's van extreem nat uit Verenigd Koninkrijk en het effect van mulchen.

Foto's Vikky Fear Australië

Op de foto's uit Australië zie je het contrast dat de mulchlaag verdwijnt en gras is gaan groeien.

-
- Foto@Caroline Macintosh Verenigd Koninkrijk before

-
- Foto@ Caroline Verenigd Koninkrijk Macintosh after

Het beste is om de paarden van het land te houden totdat de mulch helemaal is afgebroken, de zaden ontkiemd zijn en het nieuwe gras is goed geworteld, anders trappen de paarden het gelijk weer tot modder of open plekken. De bodem moet wel de tijd krijgen om te herstellen.

Heel veel foto 's en uitleg over mulchen is in deze gratis te bekijken podcast door Jane en Stuart Myers van [Equiculture](#). De foto's alleen al spreken voor zich..

[The Magic of Mulching - with Horses...](#)

Module 3 } Herkennen van Jakobskruid, wat tips voor in het veld is een apart te downloaden module.